Borgarting lagmannsrett - LB-2008-28434

Instans	Borgarting lagmannsrett - Dom.
Dato	2008-10-13
Publisert	LB-2008-28434
Stikkord	Grov korrupsjon. Straffeloven § 276b, jf. § 276a. Straffeloven § 166. Straffeloven § 189. Helsepersonelloven § 4, § 15 og § 40, jf. § 67. Ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a og b.
Sammendrag	En psykiater og en psykolog domfelt for ved flere anledninger mot betaling å ha utstedt bevisst uriktige lege- og psykologerklæringer i den hensikt å påvirke soningsforhold eller å oppnå utsettelse med rettssaker. Domfellelsen gjelder grov korrupsjon, samt overtredelser av straffeloven § 189 og § 166, samt helsepersonelloven. Straffen satt til fengsel i 2 1/2 år for begge. En av dem domfelles også for overtredelser av ligningsloven og ilegges en bot på kr 100 000. Rettighetstap. Inndragning.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2007-63604 - Borgarting lagmannsrett LB-2008-28434 (08-028434AST-BORG/01). Anke til Høyesterett fra A og B nektet fremmet, HR-2009-264-U.
Parter	Oslo Statsadvokatembeter (Statsadvokat Tone Haave, Politiadvokat Carl Graff Hartmann) mot A (Advokat Sven Olle Nohlin, Advokat Frode Sulland), B (Advokat Tor Erling Staff, Advokat Julie Conradi-Larsen).
Forfatter	Lagdommer Espen Bergh. Lagdommer Anne-Mette Dyrnes. Tilkalt dommer, sorenskriver Jostein W. Rovik. Meddommere: Kokk Marit Midtrød. Inventory analyst Christer Opsann. Avdelingssykepleier Turid Mood. Barnehageassistent Kenneth Opena Moe.

Tiltalte nr 1, A, er født 0.0.1948. Tiltalte nr 2, B, er født 0.0.1948.

Oslo statsadvokatembeter tok 19. februar 2007 ut slik tiltalebeslutning:

I. Straffeloven § 276 b, første ledd, jf annet ledd, jf § 276 a, første ledd bokstav a

for seg eller andre å ha krevet, mottatt eller akseptert et tilbud om utilbørlig fordel i anledning av stilling, verv eller oppdrag. Korrupsjonen ansees som grov fordi den er forøvd av eller overfor noen ved brudd på den særlige tillit som følger hans stilling, verv eller oppdrag eller om den har gitt betydelig økonomisk fordel.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

a)

I tiden fra 4. juli 2003 krevet, mottok og/eller aksepterte han ved én eller flere anledninger, betaling i form av penger eller på annen måte, i anledning utferdigelse av erklæring, attest eller uttalelse vedrørende pasienten C, skriftlig og/eller muntlig, i sitt virke som lege eller psykolog. Godtgjørelsen oversteg egenandel eller annen rimelig betaling og/eller erklæringen, attesten eller uttalelsen hadde et uriktig innhold.

b)

I november 2004 krevet, mottok og/eller aksepterte han ved én anledning, betaling i form av penger eller på annen måte, i anledning utferdigelse av erklæring, attest eller uttalelse vedrørende pasienten D, skriftlig eller muntlig, i sitt virke som lege eller psykolog. Godtgjørelsen oversteg egenandel eller annen rimelig betaling og/eller erklæringen, attesten eller uttalelsen hadde et uriktig innhold.

c)

I tiden fra september 2003 til mai 2004 krevet, mottok og/eller aksepterte han betaling i form av penger eller på annen måte, i anledning utferdigelse av erklæring, attest eller uttalelse vedrørende pasienten E, skriftlig eller muntlig, i sitt virke som lege eller psykolog. Godtgjørelsen oversteg egenandel eller annen rimelig betaling og/eller erklæringen, attesten eller uttalelsen hadde et uriktig innhold.

II. Straffelovens § 189 første straffalternativ

for i offentlig dokument eller i legeerklæring å ha avgitt uriktig erklæring angående noen begivenhet eller omstendighet, og erklæringen var bestemt til å avgi bevis.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

I tiden fra 1998 i Osloområdet utferdiget han ved en eller flere anledninger legeuttalelser eller psykologuttalelser med et uriktig og/eller villedende innhold.

III. Straffeloven § 166 første og annet ledd

for å ha bevirket til at en vitterlig usann forklaring ble avgitt til noen offentlig myndighet i tilfelle hvor forklaringen var bestemt til å avgi bevis.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

I tiden fra 1998 i Osloområdet utferdiget han ved en eller flere anledninger legeuttalelse og/eller psykologuttalelse med et uriktig og/eller villedende innhold som ble sendt til eller var ment å bli forelagt for retten eller offentlig myndighet for å være en del av rettens eller den offentlige myndighets beslutningsgrunnlag.

IV. Helsepersonelloven § 67, jf § 4

for som helsepersonell å ha unnlatt å utføre sitt arbeid i samsvar med de krav til faglig forsvarlighet og å gi den omsorgsfulle hjelp som kan forventes ut fra helsepersonellets kvalifikasjoner, arbeidets karakter og situasjonen for øvrig, eller ikke å ha innhentet bistand eller henvist pasienter videre der dette var nødvendig og mulig.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

I tiden fra 2001 i Osloområdet under utførelsen av sin virksomhet som lege eller psykolog, tok han ved en eller flere anledninger imot pasienter uten å benytte den nødvendige tid til diagnostisering og/eller behandling og/eller utferdigelse av uttalelser.

V. Helsepersonellovens § 67, jfr. § 15

hvoretter den som utsteder attest, legeerklæring og lignende skal være varsom, nøyaktig og objektiv. Attest, legeerklæring o.l. skal være korrekte og bare inneholde opplysninger som er nødvendige for formålet. Helsepersonell som er inhabil etter forvaltningsloven § 6 skal ikke utstede attest, legeerklæring og lignende.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

I tiden fra 2001 i Osloområdet under utførelsen av sin virksomhet som lege eller psykolog, utferdiget han ved flere anledninger attester, legeerklæringer eller lignende uten å gjøre forsvarlige undersøkelser for å kontrollere opplysningene som ble gitt ham, herunder å vurdere mulighet for simulering/overdrivelser og/eller være tilstrekkelig nøyaktig ved beskrivelser av symptomer og/eller identifisere seg med pasienten eller på annen måte ikke være tilstrekkelig objektiv, herunder unnlate å vurdere om pasientens plager er større enn hva man må regne med utfra situasjonen.

VI. Helsepersonellovens § 67, jfr. § 40

hvoretter den som yter helsehjelp skal føre journal i samsvar med god yrkesskikk og hvor journalen skal inneholde relevante og nødvendige opplysninger om pasienten og helsehjelpen, samt de opplysninger som er nødvendige for å oppfylle meldeplikt eller opplysningsplikt fastsatt i lov eller i medhold av lov. Journalen skal være lett å forstå for annet kvalifisert helsepersonell.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette:

Gjelder begge

I tiden fra 2001 i Osloområdet under utførelsen av sin virksomhet som lege eller psykolog, unnlot han ved flere anledninger helt å føre og/eller ajourføre pasientjournal og/eller han unnlot å ta vare på en eller flere pasientjournaler.

VII. Ligningsloven § 12-1 nr. 1 a)

for å ha gitt ligningsmyndighetene uriktige eller ufullstendige opplysninger når han forsto eller burde forstått at dette kunne føre til skatte- eller avgiftsmessige fordeler.

Grunnlag er følgende forhold:

Gjelder nr. 2 B.

I 2003 ved utfylling og senere innsendelse av selvangivelse for 2002 førte han uriktig opp at han hadde mottatt gevinst fra V75 vinnerbong med kroner 1.036.000,-, hvorved en del av hans inntekt kunne bli unntatt beskatning.

VIII. Ligningsloven § 12-1 nr. 1 b)

For å ha utferdiget uriktig dokument når han forsto eller burde ha forstått at dokumentet var egnet som legitimasjon for å oppnå skatte- eller avgiftsmessige fordeler.

Grunnlag er følgende forhold eller medvirkning til dette.

Gjelder nr. 2 B

I tiden etter 11. mai 2002 besørget han at det ble utferdiget et dokument som skulle bekrefte at han hadde 20% andel i en V75 vinnerbong til bruk for ligningsmyndighetene, til tross for at dette var uriktig.

Under ankeforhandlingen ble tiltalen post II og III endret til å gjelde tiden fra 2001.

Oslo tingrett avsa 4. desember 2007 dom med slik domsslutning:

1. A, f. 0.0.1948, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276b, første ledd, jf annet ledd, jf. § 276a, første ledd bokstav a, straffeloven § 189, første straffalternativ, straffeloven § 166, første og annet ledd, helsepersonelloven § 67, jf. § 4, § 15 og § 40, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 2 - to - år og 6 - seks - måneder.
2. B, f. 0.0.1948, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276b, første ledd, jf. annet ledd, jf § 276a, første ledd bokstav a, straffeloven § 189 annet straffalternativ, straffeloven § 166, første og annet ledd, helsepersonelloven § 67, jf. § 4, § 15 og § 40 og ligningsloven § 12-1 nr 1 a) og § 12-1 nr 1 b),

sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 2 - to - år og 6 - seks - måneder, samt en bot på 100 000 - etthundretusen - kroner, subsidiært fengsel i 20 - tjue - dager.

3. A fratas i medhold av straffeloven § 29 nr. 2 retten til å praktisere som psykiater og til å skrive erklæringer, attester og lignende som lege, herunder ikke innbefattet sykemeldinger og resepter, for et tidsrom av 3 - tre - år.
4. I medhold av straffeloven § 34 inndras 110 000 - etthundreogtitusen - kroner fra A.
5. I medhold av straffeloven § 34 inndras 115 000 - etthundreogfemtentusen - kroner fra B.
6. I medhold av straffeloven § 34, jf. § 37d inndras 678 482 - sekshundreogsyttiåttetusenfirehundreogåttito - kroner fra B til fordel for Oslo likningskontor.
7. A dømmes til å betale sakens omkostninger med 25 000 - tjuefemtusen - kroner.
8. B dømmes til å betale sakens omkostninger med 25 000 - tjuefemtusen - kroner.

A og B har anket dommen til Borgarting lagmannsrett.

Anken fra A gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for samtlige poster i tiltalebeslutningen, subsidiært straffutmålingen, samt rettighetstapet og inndragningen.

Anken fra B gjelder bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for postene I, II, III, VII og VIII i tiltalebeslutningen, subsidiært straffutmålingen. Siden B bestrider at han har foretatt de straffbare handlinger som disse tiltaleposter gjelder, er det naturlig å forstå ham slik at han også bestrider å ha mottatt utbytte. Det legges derfor til grunn at anken også gjelder inndragningen, jf. Matningsdal, Inndragning, side 537.

Ankene er henvist til ankeforhandling.

Ankeforhandling ble avholdt i Borgarting lagmannsrett fra 2. til 25. september 2008. Lagmannsretten var ved ankeforhandlingen satt med lagrette i medhold av straffeprosessloven § 352.

Lagretten er overensstemmende med tiltalebeslutningen stilt åtte hovedspørsmål og tre tilleggsspørsmål vedrørende A og syv hovedspørsmål og tre tilleggsspørsmål vedrørende B. Samtlige spørsmål er besvart med ja. Lagrettens kjennelse legges til grunn for dommen, jf. straffeprosessloven § 40 første ledd.

Aktor la ned slik påstand:

1. A, f. 0.0.1948 dømmes for overtredelse av strl. § 276, b første ledd, jf annet ledd, jf § 276a, første ledd bokstav a, strl. § 189, første straffalternativ, strl. § 166, første og annet ledd, helsepersonelloven § 67, jf § 4, § 15 og § 40, jf strl. § 62, første ledd, til en straff av fengsel i 3 år.
2. B, f. 0.0.1948 dømmes for overtredelse av strl. § 276, b første ledd, jf annet ledd, jf § 276a, første ledd bokstav a, strl. § 189, første straffalternativ, strl. § 166, første og annet ledd, helsepersonelloven § 67, jf § 4, § 15 og § 40 og ligningsloven § 12-1 nr 1 a) og § 12-1 nr 1 b), jf strl. § 62, første ledd, til en straff av fengsel i 3 år samt en bot stor kroner 100.000 ,-, subsidiært fengsel i 20 dager.
3. A fradømmes i medhold av strl. § 29 for alltid retten til å praktisere som psykiater og til å skrive erklæringer, attester og lignende som lege, herunder ikke innbefattet sykemeldinger og resepter.
4. A dømmes i medhold av strl. § 34 til å tåle inndragning av inntil kr 225.000,- til fordel for staten.
5. B dømmes i medhold av strl. § 34 til å tåle inndragning av inntil kr 225.000,- til fordel for staten.
6. B dømmes i medhold av strl. § 34, jf § 37d til å tåle inndragning av kr 717.733,- til fordel for Oslo likningskontor.
7. A dømmes til å dekke sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett med kr 50.000,-.
8. B dømmes til å dekke sakens omkostninger for tingrett og lagmannsrett med kr 50.000,-.

Forsvarerne la ned påstand om at de tiltalte anses på mildeste måte.

Lagmannsretten bemerker:

Generelle bemerkninger

A er utdannet lege og psykiater. I tillegg har han utdanning som gruppeanalytiker. Han har gjennom mange år jobbet i ulike stillinger i Forsvaret og var fra 2000 ansatt ved, og senere leder av, Oslo militære legekontor. Han ble pensjonert fra Forsvaret sommeren 2007. Ved siden av befalsstillingen i Forsvaret har A drevet privat praksis som psykiater i Drammen med kommunalt driftstilskudd. Han driver privatpraksisen fortsatt.

B er utdannet psykolog og psykologspesialist. Han har blant annet jobbet som fengselspsykolog i 5 år og har også vært ansatt som psykolog på Dikemark sykehus. Fra 1993 startet han egen psykologpraksis med kommunalt driftstilskudd og har også hatt bijobb som lærer på Politihøyskolen.

Lagmannsretten legger etter lagrettens kjennelse og bevisføringen til grunn at de tiltalte gjentatte ganger har utstedt lege- og psykologerklæringer med et uriktig innhold i den hensikt å påvirke soningsforhold eller å oppnå utsettelse av rettssaker. For dette har de krevd og mottatt betaling i form av ikke ubetydelige pengebeløp. Virksomheten er i stor utstrekning drevet i samarbeid, blant annet ved at betaling er innkrevd samlet og senere delt mellom de to tiltalte. Samarbeidet har også bestått i at pasienter som først har vært i kontakt med B, er blitt henvist videre til A. A har så utstedt erklæringer som oppfølging av, eller som supplement til erklæringer utstedt av B. Bakgrunnen for denne fremgangsmåten var at A med sin bakgrunn og sitt renommé hadde en særlig faglig tyngde og nøt stor tillit. Som følge av dette hadde A også stor påvirkningskraft overfor de offentlige myndigheter som mottok erklæringene.

De tiltaltes virksomhet ble avslørt gjennom en større artikkel i Dagens Næringsliv 29. oktober 2005 med tittelen «Kriminelle kjøper seg fri fra soning. Selger falske legeerklæringer». Etterforskningen ble iverksatt umiddelbart etter at artikkelen hadde stått på trykk.

Tiltalen post I gjelder grov korrupsjon bestående i at de tiltalte har mottatt betaling for uriktige erklæringer fra tre navngitte personer, C, D og E. Tiltalen post II - VI er utformet slik at gjerningsbeskrivelsen for hver av postene gjelder et fortsatt straffbart forhold. De handlinger påtalemyndigheten har gjort gjeldende som grunnlag for domfellelse etter disse postene, er handlinger knyttet til de tre personene som er angitt i tiltalen post I og i tillegg handlinger knyttet til to andre personer, F og G. Sistnevnte gjelder bare As forhold. For tingretten ble det også gjort gjeldende handlinger knyttet til en sjette person, H. Etter endringen av tiltalen post II og III som er foretatt under lagmannsrettens behandling, gjør påtalemyndigheten ikke lenger gjeldende at handlinger knyttet til H inngår i grunnlaget for tiltalen.

Tiltalen post VII og VIII omfatter bare B og gjelder forhold knyttet til C.

Lagmannsretten vil nedenfor angi det faktum som i forhold til de fem angitte personene må legges til grunn ved utmålingen av straff, herunder rettighetstap, og inndragningen. Som påpekt har B ikke anket domfellelsen etter postene IV - VI i tiltalen, og disse forholdene omfattes derfor ikke av gjennomgangen nedenfor.

C

Ved lagrettens kjennelse er begge de tiltalte funnet skyldig i grov korrupsjon, jf. straffeloven § 276 b første ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a, knyttet til C, jf. tiltalen post I a.

C ble i Bergen tingrett 30. mai 2002 dømt til fengsel i 2 år og 6 måneder for grovt tyveri. Dommen ble rettskraftig ved Høyesteretts kjæremålsutvalgs kjennelse 29. januar 2003. I august 2002, før dommen var rettskraftig, fikk C innkalling fra Hordaland politidistrikt til konferanse ved domskontoret vedrørende soning. I den forbindelse tok C kontakt med B. Det var I, som C kjente fra hestemiljøet i Bergen, som satte C i kontakt med B.

C hadde i mai 2002 vunnet en meget stor gevinst i V 75, kr 5 181 329. På det tidspunkt han tok kontakt med B, hadde han således betydelige midler til disposisjon. C oppfattet soningen som en betydelig belastning, blant annet i forhold til ektefelle og barn. Han hadde ikke fortalt barna om dommen han hadde fått.

Det foreligger journalnotater fra Bs møte med C i august 2002. Her heter det avslutningsvis:

Vurdering

> Ingen psykotiske sympt hos mann født i 1969. Sliter med angstanfall - depresjon og søvnproblemer. Dømt til 2 ½ års fengsel. Svært bekymret i tillegg til egne problemer for familie og sin mor. Klienten fungerer labilt i enkelte perioder påtrengende suicidale tanker. Bruken ingen medisiner.

Tiltak

> Strukturerte støttesamtaler

Lagmannsretten legger til grunn at det etter møtet mellom C og B i august 2002 ikke ble igangsatt noen behandling i form av støttesamtaler eller på annen måte.

Etter at dommen var rettskraftig, kontaktet Hordaland politidistrikt i slutten av februar 2003 C på nytt angående soning av dommen. Han ble bedt om å ta kontakt med domskontoret innen 15. mars 2003. C tok da

på nytt kontakt med B, som skrev til domskontoret ved Hordaland politidistrikt 3. og 10. mars 2003. I brevet 3. mars skrev han at C var til psykiatrisk utredning hos B og spesialist i psykiatri A. Det ble bedt om at domskontoret avventet innkallelse fordi resultatet av den psykiatriske evalueringen kunne ha betydning for søknad om egnet soningssted for C. Den totale rapport ville foreligge innen kort tid. I brevet 10. mars ba B om at C fikk utsettelse med å møte til samtale 15. mars 2003 fordi dette «ikke passer med de undersøkelsesavtaler som er gjort».

Cs advokat, Morten Kjensli, oversendte 3. april 2003 en erklæring utarbeidet av A til Hordaland Politistrikt. Selve erklæringen er udatert, men det må legges til grunn at denne er skrevet kort tid før 3. april 2003. Erklæringen, som totalt er på fire sider, avsluttes på følgende måte:

Vurdering:

Problemområdene knyttet til C sentres i all hovedsak omkring tre forhold

1. Han har alltid hatt et problematisk forhold til menn i etterkant av de 6-7 år med systematisk seksuelt misbruk. Dette har medført betydelige angst/uro plager, stor unngåelsesatferd.
2. Han har en åpenbar psykosomatisk lidelse som pt. har vært rimelig mestret med en liten dose psykofarmaka. Det fremkommer imidlertid som om denne ligger «høyt oppe» og det skal lite til før den aggraveres vesentlig.
3. C er pt. deprimert og har i henhold til det som fremkommer vært det i hvert fall ¾ år. Tilstanden er uforandret (komparentopplysninger) og vil neppe bedre seg før en får en avklaring i forhold til soningsforhold.

Konklusjon:

C har en mangeårig psykologisk lidelse som har medført at han her skjermet seg for nær kontakt med menn i et tett miljø. Han har allerede aktive symptomer som i noen grad har vært mestret.

Pr. i dag har han i tillegg en depresjon.

Det er klart at tillempet soning vil kunne bidra til fortsatt rimelig psykisk stabilitet, da konsekvensene av innsetting i regulært fengsel vil medføre økende angst og høy risiko for dekompansering.

Lagmannsretten legger til grunn at A bevisst utformet erklæringen med et uriktig innhold. Før han avga erklæringen hadde han vært i kontakt med B om Cs situasjon. A hadde også hatt en samtale med C. Både A og C var under samtalen på det rene med at formålet med samtalen ikke var å foreta noen undersøkelse for å utrede Cs reelle tilstand, men utelukkende å forberede en erklæring som kunne gi grunnlag for lemping av Cs soningsforhold.

Lagmannsretten legger til grunn at C på det tidspunkt erklæringen ble avgitt, var i en presset og vanskelig situasjon. Hans tilstand var imidlertid ikke slik at den ga grunnlag for de vurderinger og konklusjoner som fremkom i As erklæring.

Lagmannsretten bemerker at C for lagmannsretten har avgitt en forklaring som avviker vesentlig fra det han tidligere har forklart i tingretten og i politiavhør, og også avviker vesentlig fra uttalelser fra ham som er gjengitt i artikkelen i Dagens Næringsliv. Avvikene gjelder blant annet omfanget av betaling til de tiltalte. Når det gjelder opplysningene om seksuelt misbruk i barndommen, som fremheves i As erklæring, har C, både i lagmannsretten og tidligere, forklart at det var han som opplyste dette til A, men at opplysningene ikke er riktige. Lagmannsretten legger til grunn at selv om opplysningene om seksuelt misbruk stammet fra C, var A enten klar over at opplysningene var uriktige, eller han unnlot å foreta nærmere undersøkelser om holdbarheten av disse og forholdenes eventuelle betydning for Cs helsetilstand. Dermed hadde A ikke grunnlag for de vurderinger han ga uttrykk for i sin erklæring.

Når det gjelder bruk av psykofarmaka, har C forklart at han kan ha fått noen resepter fra sin fastlege, men at han aldri har benyttet slike midler. A har ikke selv skrevet ut psykofarmaka til C. Lagmannsretten legger til grunn at den beskrivelsen A ga om Cs bruk av psykofarmaka, er uriktig, og at A var klar over dette.

Lagmannsretten legger til grunn at etter at As erklæring var avgitt i mars/april 2003, skjedde det ingen videre oppfølging fra verken Bs eller As side som innebar noen form for behandling av C.

Den 13. november 2003 avga A en ny erklæring i forbindelse med at C skulle møte som part i en sivil rettssak. I erklæringen het det blant annet at A «kjenner C fra multiple konsultasjoner», og at C fremstår «så utydelig og utflytende at han får oppfølging individuelt (psykologspesialist) og psykofarmakologisk (medikamenter)». A konkluderte med at « C er pt. så psykiatrisk dårlig at han ikke av medisinske grunner vil

kunne møte i retten førstkommende mandag». Lagmannsretten finner bevist at også denne erklæringen er bevisst uriktig, blant annet på de punktene som er sitert her.

Etter dette ble det ikke avgitt flere erklæringer fra B eller A før omkring ett år senere. Lagmannsretten finner bevist at det i denne perioden ikke skjedde noen videre oppfølging fra verken B eller A som innebar noen form for behandling av C.

C hadde ved brev 2. november 2004 fått ny innkalling til soning. B avga erklæringer 18. november 2004 og 10. desember 2004, som begge gjaldt Cs soningsforhold. A avga en ny uttalelse 8. desember 2004, betegnet «spesialistuttalelse til bruk ved soningsutsettelse/soningstilpasning». I alle disse tre erklæringene ble det vist til og gjentatt opplysninger fra As erklæring fra mars/april 2003. Det ble samtidig gitt en beskrivelse av pågående behandling av C. Lagmannsretten legger til grunn at begge de tiltalte dermed avga bevisst uriktige erklæringer.

C ble innvilget soningsutsettelse til 1. april 2005. Den 30. mars 2005 avga B en erklæring der det blant annet het:

> Det har imidlertid oppstått uforutsette behandlingsmessige komplikasjoner hvor Cs plager i forhold til tidligere seksuelt misbruk er aktivisert på en slik måte at han får sterke angstgjennombrudd, sviktende kontroll som følge av mentalt indre press.

B viste videre til at det nå ble jobbet med «terapi» for å bearbeide problemene, som ble gjort «samtalemessig/medikamentelt».

C ble innsatt til soning 2. mai 2005. Etter dette skrev B brev til Bergen fengsel 21. juli, 16. august og 18. oktober 2005. Det ble igjen vist til, og bygget på tidligere erklæringer blant annet om seksuelt misbruk, behandlingstilbud m.v. og i det siste brevet, som gjaldt søknad om fremskutt permisjonstid, at det «jobbes med familiesituasjonen» og at fremskutt permisjon skal brukes i «behandlingsmessig sammenheng».

Lagmannsretten legger til grunn at også disse siste erklæringene fra B hadde et bevisst uriktig innhold.

I sin forklaring for tingretten beskrev C konkrete situasjoner der han betalte penger til A og B. Disse betalingene utgjorde til sammen kr 130 000. I tillegg forklarte C at B mottok en uriktig erklæring om at B hadde en andel i Cs V 75-gevinst, jf. tiltalen post VII og VIII. For lagmannsretten har C hevdet at han tidligere har forklart seg uriktig. Hans forklaring er nå at han bare ved én anledning høsten 2004 har betalt penger til B. Han betalte da kr 70 000. Dette beløpet var dels betaling for konsultasjoner. Cs forklaring for lagmannsretten går også ut på at B faktisk hadde den andelen av V 75-gevinsten som erklæringen gir uttrykk for. I sammenheng med dette har C forklart at deler av beløpet på kr 70 000 var oppgjør av Bs andel av V 75-gevinsten.

Ut fra lagrettens svar på spørsmålene som gjelder tiltalen post VII og VIII, legger lagmannsretten til grunn at Cs forklaring for lagmannsretten om at B hadde en andel av V 75-gevinsten, er uriktig. Heller ikke for øvrig fremstår Cs nye forklaring troverdig. Lagmannsretten finner det bevist at A og B samlet har mottatt fra C minst det beløpet som C anga for tingretten, kr 130 000, og at dette beløpet har vært betaling for bistand til å påvirke Cs soningsforhold gjennom avgivelse av uriktige erklæringer. Lagmannsretten finner det videre bevist at de tiltalte har fordelt betalingen seg i mellom. B har i tillegg mottatt den fordelen som den uriktige erklæringen om andel i V 75-gevinsten innebar, jf. nærmere om tiltalen post VII og VIII nedenfor.

Ved at A ved flere anledninger har avgitt bevisst uriktige legeerklæringer om C, foreligger også brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

Straffeloven § 189 rammer uriktige opplysninger i offentlige dokumenter og legeattester. Aktoratet har for lagmannsretten akseptert at bestemmelsen ikke rammer avgivelse av uriktige psykologuttalelser, og lagmannsretten har lagt dette til grunn ved utforming av spørsmålene til lagretten vedrørende B. Spørsmålet som er stilt i tilknytning til tiltalen post II gjelder derfor om B har bevirket eller medvirket til at A har avgitt uriktige legeerklæringer. Ut fra faktum som er beskrevet ovenfor, foreligger slik medvirkning fra Bs side i forhold til As erklæringer om C. Bs avgivelse av egne, uriktige psykologerklæringer innebærer brudd på straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

A har avgitt uttalelser om C med et bevisst uriktig innhold og uten å foreta noen reell undersøkelse av ham. Lagmannsretten finner at det ved dette foreligger brudd på kravene i helsepersonelloven § 4 og § 15 som kan straffes etter helsepersonelloven § 67, jf. tiltalen post IV og V.

Tiltalen post VI gjelder brudd på kravene til journalføring i helsepersonelloven § 40. Den utskriften av elektronisk journal som A har fremlagt for Statens helsetilsyn vedrørende C, har et meget begrenset innhold. Utover personalia inneholder utskriften bare følgende tekst:

> **Familie og sosialt:** Erklæring soningsutsettelse 03/04
>
> **Faste medisiner:** Ingen

A har vist til at også avgitte erklæringer og attester inngår som en del av journalen. Lagmannsretten legger til grunn at dette i utgangspunktet er en riktig synsmåte. Likevel kan en erklæring eller en attest bare erstatte ordinær journalføring dersom erklæringen eller attesten inneholder de opplysninger som ellers skulle fremgå av journalen. Det må blant annet legges til grunn at dato for alle konsultasjoner og undersøkelser skal fremgå av journalen, sammen med en viss angivelse av konsultasjonens/undersøkelsens innhold. De erklæringer som A har avgitt vedrørende C, inneholder ikke slik angivelse. Samtidig er det gitt uriktige opplysninger, blant annet ved at det beskrives undersøkelser og behandling som ikke har funnet sted. Lagmannsretten finner ut fra dette at As journalføring når det gjelder C innebærer et forsettlig eller grovt uaktsomt brudd på kravene til journalføring i helsepersonelloven § 40 som kan straffes etter helsepersonelloven § 67.

Tiltalen post VII og VIII, som gjelder B, er knyttet til den V 75-gevinsten C mottok i 2003. I sin selvangivelse for 2003 anga B at han hadde mottatt en andel av denne gevinsten med kr 1 036 000. Han fremla som dokumentasjon på dette en undertegnet bekreftelse fra C. Ut fra lagrettens kjennelse legges til grunn at Bs opplysning i selvangivelsen ikke var korrekt, og at bekreftelsen fra C var uriktig. Lagmannsretten legger til grunn at C på det tidspunkt han mottok gevinsten, ennå ikke var kommet i kontakt med B. Lagmannsretten legger videre til grunn at utstedelsen av erklæringen fra Cs side inngikk som en del av betalingen til B for bistand til påvirke soningsforholdene gjennom uriktige erklæringer. Bs formål med erklæringen og oppgivelsen av gevinsten i sin selvangivelse var å unndra andre inntekter fra beskatning.

D

Ved lagrettens kjennelse er begge de tiltalte funnet skyldig i grov korrupsjon, jf. straffeloven § 276 b første ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a, knyttet til D, jf. tiltalen post I b.

D skulle 6. desember 2004 møte som tiltalt i en straffesak i Oslo tingrett. Etter at han først hadde fått en legeerklæring fra en lege i Sandefjord, kontaktet D B og A for å få saken utsatt på grunn av sykdom.

B avga 15. november 2004 en uttalelse, stilet til «den det måtte angå». B opplyste at D «i perioder, over lengre tid har konsultert undertegnede for råd og veiledning» når han hadde møtt veggen og vært i en tilstand av fortvilelse, og at han nå «på nytt var tatt inn til vurdering av undertegnede». Han skrev videre at D slet med «høyt indre spenningsnivå, sliter med stressbelastning, hyperventilerer og har psykosomatiske problemer (magesmerter, skulder-/nakkesmerter og hodepine)». Det ble også vist til at D slet med at samboeren var innlagt på psykiatrisk akuttavdeling. B konkluderte slik:

> Klienten fremstår som svært mestrende, men ut fra en totalvurdering vurderer en dette som kompensasjon for en mestringsevne som stadig blir svakere. Klienten har ikke overskudd på det nåværende tidspunkt til å klare å gå inn i egne problemer. Hans samboer er syk, og han sliter med også med andre vansker som reduserer hans totale funksjonsevne. Han forteller at han har svært store søvnproblemer og slik han fremstår vurderes han som marginalt fungerende og som en person som kan trenge mer omfattende hjelp enn den jeg kan gi på det nåværende tidspunkt. Jeg vil si meg enig med konklusjonene til Dr. Carl Haakon Hagelund.

A avga en spesialistuttalelse 24. november 2004. Uttalelsen var adressert til advokat Jon «Chriphoffersen» og Ds etternavn var angitt som « D». I uttalelsen ble det vist til at D hadde vært utsatt for meget store påkjenninger, og at det mest sentrale var at hans samboer var alvorlig syk, og at hun hadde fått påvist ondartet kreft i tarmen. Det ble vist til at samboeren for en måned siden hadde begått alvorlig suicidalt forsøk og for tiden var innlagt Ullevål sykehus, psykiatrisk avdeling. Under aktuelt ble det blant annet opplyst:

> D har de siste mnd. blitt tiltagende rastløs, urolig og springende. Han fremstår som hypoman, snakker som en foss eller er helt taus. Blir da urolig i kroppen og har problemer med å sitte rolig. Er stadig på farten fra det ene til det andre, men opplever at han ikke får «gjort» noe.
>
> Kontinuerlig bekymret for samboer, hun er uten familie og han «kretser» rundt henne samtidig som han plager av perserverende tanker om hennes sykdom og deres fremtid.
>
> Han fremstår med betydelig mangel på evne til å holde tråden i det han sier/forteller, med en mengde innskutte bisetninger og springende sammenhenger.

D har betydelige søvnproblemer, sovner sent, våkner flere ganger i løpet av natten med «restless leg» og marerittlignende drømmer om samboer død.

Han klarer i meget liten grad å ta inn nye ting og fremstår betydelig kognitivt påvirket.

A konkluderte slik:

D fremstår ikke i stand til å forfølge resonomanger/forklare seg adekvat. Han synes behandlingstrengende, da han kognitivt er utflytende/ustrukturert og ikke kan ta vare på eget forsvar.

Rettssak bør derfor av medisinske grunner utsettes.

Dagen etter, 25. november 2004, skrev A en ny, mer avdempet uttalelse til advokat Christophersen, hvor det ble konkludert med at en rettssak ville bli en «betydelig belastning». I denne erklæringen, som Christophersen framla for Oslo tingrett i forbindelse med begjæringen om utsettelse, var Christophersens og Ds etternavn skrevet korrekt. Det ble på nytt vist til samboerens ondartede tarmsykdom og at hun var innlagt på Ullevål sykehus etter suicidforsøk («alvorlig» ble nå ikke brukt), og tilføyd at dette hadde redusert hans muligheter til å forberede forestående rettssak. Under aktuelt het det nå at han «de siste ukene var blitt tiltagende urolig, angstpreget og ukonsentrert» og at D «anfører selv at dette er sammenfallende med samboers sykdomsutredning med derav følgende psykiske vansker, og neppe uttrykk for grav patologi». Videre het det blant annet:

D fremstår i tale springende og med vansker for å holde tråden i samtalen. Han roer seg ned etter hvert, men sporer fort av. Selv anfører han at det er vanskelig å ta inn nye ting og konsentrere seg over tid. Han har i tillegg betydelige søvnproblemer.

Konklusjon:

D har pt. vansker med å holde konsentrasjonen over lang tid. Han fremstår som kognitivt noe påvirket og er ustrukturert og utflytende. En rettssak nå vil bli en betydelig belastning.

Lagmannsretten legger til grunn at erklæringene fra B og A ikke var basert på noen reell undersøkelse av D. Erklæringene hadde et uriktig innhold ved at de bevisst ga en uriktig eller overdrevet beskrivelse av D og samboerens symptomer på sykdom og inneholdt vurderinger og konklusjoner som B og A ikke hadde grunnlag for.

D har forklart at han betalte kr 5 000-8 000 til A på hans kontor. Lagmannsretten finner det bevist at B og A har samarbeidet om avgivelsen av erklæringer vedrørende D, og at de samlet har mottatt en betaling på minst kr 5 000, som de har delt mellom seg.

Ved at A har avgitt bevisst uriktige legeerklæringer, foreligger brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

Lagmannsretten finner bevist at As erklæringer bygger på et samarbeid med B. Før A avga erklæringene hadde han vært i kontakt med B om Ds situasjon og fått vite hva D ønsket. Ved at B har medvirket til de uriktige erklæringene fra A og selv avgitt en bevisst uriktig psykologerklæring foreligger også for ham brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

A har avgitt uttalelser om D med et bevisst uriktig innhold og uten å foreta noen reell undersøkelse av ham. Lagmannsretten finner at det ved dette foreligger brudd på kravene i helsepersonelloven § 4 og § 15 som kan straffes etter helsepersonelloven § 67, jf. tiltalen post IV og V.

Den utskriften av elektronisk journal som A har fremlagt for Statens helsetilsyn vedrørende D, har følgende innhold:

Familie og sosialt:	Henvist fra B Kone med alvorlig malign sykdom Skal til avhør/i rettsak. Lager erklæring. Henviser til denne.
Stimulantia:	Lite ethyl. Prøvet andre stimulantia.
Faste medisiner:	Ingen

Lagmannsretten finner at As journalføring ikke oppfyller kravene i helsepersonelloven § 40, heller ikke når journalnotatene sammenholdes med innholdet i hans erklæringer. Lagmannsretten finner bevist at det foreligger

et forsettlig eller grovt uaktsomt brudd på kravene til journalføring i helsepersonelloven § 40 som kan straffes etter loven § 67, jf. tiltalen post VI.

E

Ved lagrettens kjennelse er begge de tiltalte funnet skyldig i grov korrupsjon, jf. straffeloven § 276 b første ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a, knyttet til E, jf. tiltalen post I c.

E ble kjent med A på begynnelsen av 1990-tallet i forbindelse med at A var på legevaktbesøk hos moren, som hadde en arvelig nervesykdom, Charcot- Marie-Tooth sykdom (CMT). Sykdommen medfører blant annet muskelsvakhet, muskelsvinn, balanseproblemer og vanskeligheter med gangen. E oppsøkte A i etterkant av dette og fikk ved flere anledninger råd og veiledning blant annet i forhold til risiko og belastning med å ha en mor med denne sykdommen. Også andre i Es familie hadde fått påvist sykdommen.

E ble i juni 2003 dømt til fengsel i 3 år og 6 måneder, hvorav 2 år var gjort betinget, for økonomisk kriminalitet.

I forbindelse med innkallingen til soning avga A en spesialisterklæring 25. september 2003. I erklæringen skrev A under «anamnestisk» blant annet om morens alvorlige arvelige muskulære sykdom (CMT). Om E skrev han blant annet:

> Han har ikke avtjent verneplikten pga. hans arvelige sykdom. Diagnosen fikk han selv ca. 20 år gammel.

I spesialisterklæring 19. september 2003 fra spesialist i nevrologi og medisinsk genetikk, Geir Braathen, som E hadde innhentet, het det om Es situasjon blant annet følgende:

> CMT er arvelig. Han har betydelig risiko for denne tilstanden. Han trener regelmessig for å ha et best mulig fysisk grunnlag dersom sykdommen skulle bryte ut hos ham.

Det fremgår av As erklæring 25. september 2003 at han var kjent med Braathens erklæring.

E ble i mai 2004 innkalt til soning ved Bastøy fengsel 21. juni 2004. På vegne av E søkte advokat Ørbeck Sørheim Oslo politidistrikt/statsadvokaten om utsettelse av soningen til 1. september. I den forbindelse tok E på nytt kontakt med A, som utarbeidet en ny spesialisterklæring 12. mai 2004. I erklæringen viste A til den tidligere spesialisterklæringen og skrev blant annet:

> Siden siste erklæring er forholdene omkring hans somatiske sykdom vesentlig forverret. Han er blitt dårligere, og da med hensyn til at han nå hver morgen har problemer og bruker lengre tid på å komme seg ut av sengen og i aktivitet. Dette er nytt siden siste erklæring.
>
> Problemet har økt hans angst og uro for fremtiden, noe som er vel fundert. Som referanse for dette henvises til spesialistuttalelse for nevrolog/spes. i medisinsk genetikk. I tillegg har han som tidligere ansvar for datter, med de praktiske vansker det medfører.

Lagmannsretten legger til grunn at A bevisst har uttrykt seg uriktig når han i sine erklæringer har gitt uttrykk for at sykdommen CMT var brutt ut hos E. Erklæringen fra Geir Braathen, som er spesialist på dette området, kunne ikke forstås på annen måte enn at sykdommen ikke var brutt ut. Om E selv mente at sykdommen var brutt ut, ga det ikke A grunnlag for å uttrykke seg i strid med Braathens erklæring.

E har forklart at han 18. juni 2004, etter at han hadde fått en utsettelse med soningen på 14 dager, betalte et større beløp til B. E har tidligere forklart at beløpet var kr 20 000. I lagmannsretten forklarte han at beløpet var kr 10 - 20 000. Lagmannsretten finner det bevist at E betalte minst kr 20 000.

B avga ingen erklæring vedrørende E, men han var blant annet i kontakt med Oslo statsadvokater i forbindelse med søknad fra E om utsettelse. Lagmannsretten legger til grunn at A og B samarbeidet om å påvirke soningsforholdene for E, og at betalingen på kr 20 000 ble delt mellom dem.

Ved at A har avgitt bevisst uriktige legeerklæringer, foreligger også brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

Lagmannsretten kan ikke se at B har ytet noen medvirkning til innholdet i erklæringene fra A. For Bs del foreligger derfor ikke noe brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ når det gjelder E. I og med at B ikke har avgitt noen erklæring, foreligger for hans del heller ikke noe brudd på straffeloven § 166 første ledd.

Slik det er beskrevet ovenfor, finner lagmannsretten bevist at A har avgitt uttalelser om E med et bevisst uriktig innhold, og han har unnlatt å foreta en forsvarlig diagnostisering. Lagmannsretten finner at det ved dette

foreligger brudd på kravene i helsepersonelloven § 4 og § 15 som kan straffes etter helsepersonelloven § 67, jf. tiltalen post IV og V.

A har overfor Statens helsetilsyn ikke fremlagt noen elektronisk journal vedrørende E. Han har imidlertid, etter hovedforhandlingen i tingretten, oversendt noen håndskrevne notater som angis å være journal for E for behandling på 1990-tallet.

Lagmannsretten finner at A når det gjelder kontakten med E i forbindelse med erklæringene i 2003 og 2004, ikke har foretatt journalføring som oppfyller kravene i helsepersonelloven § 40. Hans skriftlige erklæringer har ikke et innhold som tilfredsstiller kravene til journal. Erklæringene har dessuten et uriktig innhold. Lagmannsretten finner bevist at det foreligger et forsettlig eller grovt uaktsomt brudd på kravene til journalføring i helsepersonelloven § 40 som kan straffes etter loven § 67, jf. tiltalen post VI.

F

F ble i dom 23. oktober 2000 dømt til fengsel i 5 måneder for flere tilfeller av vold mot en tidligere kjæreste. F er medeier i F Eiendom AS og har en stor formue. Etter at dommen ble rettskraftig søkte advokat Holager Andenæs på vegne av F om § 12-soning, men søknaden ble avslått av Kriminalomsorgen i februar 2002. I forbindelse med soningsinnkalling søkte advokat Drevland i februar 2003 på nytt om § 12-soning. Vedlagt søknaden var erklæringer og uttalelser fra A og B.

I en uttalelse fra B 28. oktober 2002, adressert til advokat Holager Andenæs, ble det vist til at F hadde et stort alkoholproblem, søvnproblemer, og at han etter et ran påsken 2002 hadde «utviklet angst med sterke etterpåfølgende depressive vansker». Det ble også vist til at han var «innlagt på en institusjon for alkoholikere/nervøse og har vært det over lengre tid». Under punktet «vurdering» skrev B:

> Ingen manifeste psykotiske symptomer hos jeg svak person lidende av en stor personlighetsforstyrrelse. Han har over lengre tid brukt alkohol som «medisin», noe som har gjort saken betydelig verre. Han fungerer i dag i en paranoid tilstand hvor han ikke våger å presentere seg med navn, ei heller i særlig grad bevege seg utendørs.
>
> Når det gjelder venner/nettverk må man gi han rett i at han ikke har noe, men han har et «haleheng» av mennesker som ønsker å dra nytte av de goder hans formue kan gi dem.
>
> Hans marginale funksjon gjør han behandlingstrengende, og han trenger mer behandling enn det han får på den institusjon han i dag oppholder seg på. ...
>
> Min personlige mening er at han, slik situasjonen er, fremstår som soningsudyktig. Han bør av rette myndigheter undersøkes med tanke på å få klarlagt dette, da jeg har mistanke om at han store deler av tiden fungerer i en paranoid psykotisk tilstand hvor angstnivået er svært høyt og hans redsel for andre hindrer han i å få den behandling han trenger. Hvis en kunne ta utgangspunkt i det sted han nå er, hvor han opplever noe trygghet, ville det kanskje være mulig å gå et skritt videre og få gitt han omfattende psykiatrisk behandling.
>
> Han er i en slik posisjon at han kan få dette. (Se bilag fra psykiater A).

Bilaget fra A som B viste til, var en erklæring datert 27. oktober 2002. I denne erklæringen het det blant annet:

> Han er dømt til 5 mnd. fengsel for legemsbeskadigelse.
>
> Han har pga. sine psykiske og alkoholmessige problemer fått plass på et behandlingshjem hvor han forsøkes strukturert. Dette fungerer nogenlunde, men ikke fullt ut tilfredsstillende. Omfanget av oppfølgning er åpenbart ikke omfattende nok, han er klart psykiatrisk behandlingstrengende, men ikke så dårlig at han kan tvangsbehandles.
>
> Han fremstår ved undersøkelsen orientert i alle kvaliteter, men dysforisk og ustrukturert. Klart mistenksom og selvhenførende, men ikke psykotisk. Åpenbart behandlingstrengende. Lite motivert etter en konsultasjon for medikamentell behandling, men en burde åpenbart prøvd noe.

A konkluderte slik:

> F er psykiatrisk så dårlig at hans soning må foregå på en institusjon hvor oppfølgning og behandling er tilgjengelig. Hans psykiske lidelse er også så alvorlig at han pt. fremstår som soningsudyktig.

F kontaktet B for å forsøke å få til en åpen soning. B viste ham etter hvert videre til A. Lagmannsretten legger til grunn at F før erklæringene ble avgitt bare hadde hatt korte møter med B og A, og at ingen av dem hadde foretatt noen reell undersøkelse av ham før de avga erklæringene som er referert ovenfor.

Lagmannsretten legger videre til grunn at etter de første møtene i oktober 2002, var F ikke i noe personlig møte med verken A eller B. Likevel ble det avgitt flere nye erklæringer, som klart ga det inntrykk at det forelå en løpende behandlingssituasjon.

A skrev en erklæring 19. november 2002. Her het det blant annet:

> Hans grunnleggende problemer, en alvorlig personlighetsforstyrrelse grensende opp mot en paranoid psykotisk tilstand, er uforandret. Der han nå er innlagt får han for første gang oppfølgning også i noen grad på den psykologisk/psykiatriske side, noe som har blitt høyst nødvendig, men som tidligere ikke har vært iverksatt.
>
> Det fremgår fra konsultasjonene at han er svært labil emosjonelt med betydelig forhøyet angst. Han fungerer sosialt helt marginalt, men kan tilsynelatende «flyte» rundt i det miljø han plasseres i. ..
>
> Konklusjon:
>
> Etter en fornyet evaluering fremstår F som en pasient med behov for lengre tids oppfølgning. Han er svært sårbar for forandring og profiterer åpenbart betydelig på opphold i den institusjon han nå er. Det er for han psykiske helse meget viktig at han får kontinuitet i en oppfølgning han allerede er i, og hvor han har funnet seg tilfredsstillende til rette, og det vil således av psykologisk/psykiatriske grunner være avgjørende at han får sone sin dom under § 12 der han nå er innlagt.

B skrev deretter 4. februar 2003, kort tid før advokat Drevlands søknad om § 12-soning, en «Psykologisk evalueringsrapport». Her het det blant annet:

> Han er nå i ferd med å dekompensere, utvikle ytterligere depresjon, og parnaoide forestillinger han fremstår som mestrende, men dette er en overflatefunksjon som ikke gir et reelt bilde av hans tilstand.
>
> Ventetiden i forhold til å få avgjort soningsform tar svært på han. Av hensyn til klientens psykiske helse ber en om at saken vurderes med tanke på at han kan sone dommen i sin helhet på Kjønnerud gård. Klienten vurderes som soningsudyktig.

I ny uttalelse fra A 28. april 2003, adressert til domskontoret ved Oslo politidistrikt, ble det vist til hans tidligere legeerklæringer. A viste også til «gode erklæringer fra behandlende psykolog som klart dokumenterer en marginal fungering og en betydelig psykiatrisk lidelse». Videre het det i As uttalelse:

> Siden siste erklæring ultimo 2002, har situasjonen for F. gradvis aggravert seg. Han er nå svært isolert i sin leilighet, misbruker alkohol i betydelig grad og har etter hvert avvist alle som har forsøkt å komme med et så vel behandlingsmessig tilbud som sosialt tilbud til han.
>
> Hans personlighetsforstyrrelse aggravert med svært abusus ethylicus (misbruk av alkohol) at han nå framstår så psykisk ustabil og patologisk i tenkning og handling at en direkte innsetting i fengsel åpenbart vil kunne medføre en svær dekompensering.

B skrev 25. juni 2003 til Oslo politidistrikt i forbindelse med at F var innkalt til soning i Oslo fengsel 21. juli 2003. B opplyste at en forsøkte å finne en alternativ åpen soningsform (§ 12-soning), og det ble bedt om 3-4 ukers utsettelse slik at soningsforholdene kunne legges til rette, slik at F «ikke ytterligere utvikler alvorlige psykiske problemer». B begrunnet anmodningen slik:

> En viser til innsendte legeerklæringer samt vurdering av politilegen avser dennes dom som ukjent for undertegnede. Klienten sliter nå med depresjon, isolasjon, alkoholproblemer og en jobber for å få han innlagt på institusjon. Han er etter vurdering ikke i stand til å sone ovennevnte dom ved Oslo fengsel avd. B. De soningsforhold som der hersker, vil med stor sannsynlighet øke hans paranoide forestillinger og øke hans psykiske vansker.

Lagmannsretten legger som påpekt til grunn at erklæringene fra B og A ikke var basert på noen reell undersøkelse av F. Erklæringene hadde et uriktig innhold blant annet ved at de ga en bevisst uriktig eller overdrevet beskrivelse av Fs tilstand. Det er riktignok på det rene at F i perioder har hatt et betydelig alkoholproblem, og at hans personlighet kan fremstå som spesiell. Det var likevel ikke grunnlag for de vurderinger og konklusjoner som B og A ga uttrykk for i sine erklæringer.

F har forklart at han betalte kr 20 000 til B. Lagmannsretten finner det bevist at B og A samlet har mottatt en betaling på minst kr 20 000 og at beløpet ble delt mellom dem.

Handlingene som gjelder F, ble foretatt før bestemmelsene om korrupsjon i straffeloven § 276 a og § 276 b trådte i kraft 4. juli 2003. Tiltalen post I omfatter således ikke disse handlingene.

Ved at A har avgitt bevisst uriktige legeerklæringer, foreligger brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

Lagmannsretten finner bevist at As erklæringer bygger på et samarbeid med B. Før A avga erklæringene hadde han vært i kontakt med B om Fs situasjon og hva F ønsket. Ved at B har medvirket til de uriktige erklæringene fra A og selv avgitt bevisst uriktige psykologerklæringer, foreligger også for ham brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

A har avgitt uttalelser om F med et bevisst uriktig innhold og uten å foreta noen reell undersøkelse av ham. Ved dette foreligger brudd på kravene i helsepersonelloven § 4 og § 15 som kan straffes etter helsepersonelloven § 67, jf. tiltalen post IV og V.

Den utskriften av elektronisk journal som A har fremlagt for Statens helsetilsyn vedrørende F har følgende innhold:

Familie og sosialt:	Skrevet erklæring Manuellt arkiv
Stimulantia:	Ab. etyl. Personalitas patologicas
Faste medisiner:	Ingen

Den elektroniske journalen viser til et manuelt arkiv. Det A har oversendt til Statens helsetilsyn, er imidlertid kun to håndskrevne sider, som angir enkelte personlige opplysninger om F, men ikke angir noe om tidspunkt for eller innhold i konsultasjoner eller undersøkelser.

As journalføring oppfyller ikke kravene i helsepersonelloven § 40, heller ikke når journalnotatene sammenholdes med innholdet i hans erklæringer. Erklæringene har dessuten et uriktig innhold. Lagmannsretten finner bevist at det foreligger et forsettlig eller grovt uaktsomt brudd på kravene til journalføring i helsepersonelloven § 40 som kan straffes etter loven § 67, jf. tiltalen post VI.

G

G ble etter å ha blitt dømt til fengsel for økonomisk kriminalitet innkalt til soning våren 2004. Han tok i den forbindelse kontakt med A i februar 2004. I As pasientjournal for G fremgår det i notat 16. februar 2004 blant annet at G hadde vært til konsultasjon 14. februar og at han var henvist fra lege Bjørn Schultzen. I journalnotatet het det også:

> Svær depressiv plage som har utviklet seg i forbindelse med at han er innkalt til soning. Dette har ikke vært forberedt, han er nå desperat og oppløst. Jeg lager en omfattende erklæring for at han skal få utsettelse i 3 mnd. Det burde være tid til å forberede han på soning.

Erklæringen det ble vist til i journalen, var datert 13. februar 2004, dagen før konsultasjonen i følge journalen fant sted. Legeerklæringen var på over 6 sider og konkluderte slik:

> G. har en pågående betydelig depresjon som er av eldre dato. Han har gjennom de siste år åpenbart hatt en tilbakevendende depressiv plage rubrisert i ICD-10 som F 33, tilbakevendende depressiv lidelse. Slik han fremstår pt. vil denne å være finne innefor kategorien alvorlig da han skårer på MADRS over 30 (psykometrisk instrument for måling av depresjonsplager). Han har ikke startet med antidepressiv behandling inntil nylig og han vil åpenbart trenge en kortere tids utsettelse av soningen for å:
>
> - Forberede han og familien på soningen.
> - Sørge for en hevning av depressive grunnstemningen som pt. er så alvorlig at han har aktive suicidale tanker.
>
> G, født 0.0.73, fremstår i dag som soningsudyktig. Det er min vurdering at denne situasjonen ikke er av en slik karakter at den vil persistere, men det vil være absolutt nødvendig å komme i gang med behandling av hans depresjon da denne er særdeles alvorlig. Jeg vil således anbefale en utsettelse av innkallingen til soning for en periode på 3 måneder.

Kort tid senere, 20. februar 2004, skrev A en ny erklæring som var adressert til Gs advokat i advokatfirmaet Elden. Han refererte innledningsvis til «undersøkelse på mitt kontor med utarbeidelse av omfattende psykiatrisk spesialisterklæring» og henviste til denne for «anamnestiske opplysninger». Videre het det:

> Situasjonen for G. har den siste uken aggravert seg. Han har etter at han ikke møtte til soning vært utflytende, gråtende og til dels hjelpesløs. Han har ved gjentatte anledninger hatt kontakt med undertegnede og fremstår som dypt deprimert med sterke suicidale impulser, samt angst og svære søvnproblemer. Han sover nå avbrutt, våkner opp med marerittlignende opplevelse med fantasier om ikke noen gang å bli bra igjen.
>
> Det er bare en uke siden jeg avga en erklæring hvor jeg klart uttrykte at hans psykiske helse så dårlig at han fremstår som soningsudyktig.
>
> Denne situasjonen persisterer om mulig enda mer aggravert enn ved siste undersøkelse. Det vil være av avgjørende viktighet at han enten får ro eller kommer i gang med mer systematisk behandlingstrening, eller at en vurderer innleggelse på psykiatrisk sykehus. Etter en periode med psykofarmakologisk og systematisk psykoterapeutisk oppfølgning vil situasjonen være vesentlig forandret.
>
> Min vurdering er at han på sikt klart vil kunne bli soningsdyktig, men at han nå fremstår udyktig.

Om lag en måned senere, 18. mars 2004, skrev A for tredje gang en erklæring vedrørende G, nå kalt «Spesialisterklæring». Her het det blant annet:

> Siden siste avgitte erklæring har jeg hatt G i behandling. Dette har vært nødvendig både fordi han har en alvorlig depressiv lidelse med suicidale impulser, men også fordi han venter på soning og trenger å forberede seg til mestre/klare å gjennomføre soningen.
>
> Hans psykiske presens er vesentlig uforandret. Han er mimikkfattig, fortvilet og fremstår som hjelpesløs
>
> - - -
>
> G er pt. soningsudyktig. Dette er ikke en permanent tilstand, men vil være forbigående. Han vil trenge en periode på 3-4 mnd. før innkallelse til soning vil være uproblematisk.»

G måtte møte til soning ved Kongsvinger fengsel i april 2004 og sonet straffen.

G var 17. januar 2005 stevnet til ny rettssak. På dette tidspunket hadde han sonet ferdig straffen idømt i den tidligere dommen. Han tok på nytt kontakt med A, som utarbeidet en erklæring 12. januar 2005. I erklæringen het det blant annet:

> Det dreier seg om en mann som tidligere har gjennomgått depressive perioder, samt også gjort alvorlige suicidalforsøk. Han har av undertegnede vært behandlet både psykofarmakologisk og psykoterapeutisk. I noen grad har en hatt mulighet til å stabilisere han og løfte han noe.
>
> Ved undersøkelse den 11.01.05 er han igjen dårlig og er igjen syk og har en klar og alvorlig depresjon. Det fremgår slik han fremstår åpenbart at han ikke pt. er i stand til å ivareta egne interesser i en rettssak. Til dette er han åpenbart ustrukturert, utflytende, famlende i sin fremstillinger og fremstår med manglende interesse for egen situasjon.

B har ikke vært involvert i arbeidet som er gjort i forhold til G.

G er etter det opplyste flyttet utenlands, og påtalemyndigheten har ikke klart å få ham lovlig stevnet, verken til hovedforhandlingen i tingretten eller i lagmannsretten. Det foreligger således ikke noen vitneforklaring fra G.

Lagmannsretten finner det likevel bevist utover enhver rimelig tvil at As erklæringer vedrørende G hadde et uriktig innhold blant ved at de bevisst ga en uriktig eller overdreven beskrivelse av Gs tilstand og ikke var basert på noen reell undersøkelse av G. Lagmannsretten viser til at A beskriver en meget alvorlig psykiatrisk lidelse. Samtidig finner lagmannsretten det bevist at G i de periodene erklæringene ble avgitt, levde et meget aktivt liv og hadde en utstrakt reisevirksomhet knyttet blant annet til sin forretningsvirksomhet. Lagmannsretten finner ikke at den beskrivelsen som A gir av Gs tilstand, er forenlig med en slik livsførsel. Retten bemerker for øvrig at A, dersom han mente at det til tross for Gs livsførsel forelå lidelser av den karakter han beskriver, utvilsomt hadde hatt oppfordring til å problematisere dette og begrunne sitt syn nærmere.

Ved at A har avgitt bevisst uriktige legeerklæringer, foreligger brudd på straffeloven § 189 første straffalternativ, jf. tiltalen post II, og straffeloven § 166 første ledd, jf. tiltalen post III.

Ved at A har avgitt uttalelser om G med et bevisst uriktig innhold og uten å foreta reelle undersøkelser av ham foreligger det brudd på kravene i helsepersonelloven § 4 og § 15 som kan straffes etter helsepersonelloven § 67, jf. tiltalen post IV og V.

Lagmannsretten har ovenfor referert journalnotat datert 16. februar 2004 i As elektroniske journal. Den elektroniske journalen for G inneholder ytterligere ett journalnotat datert 16. april 2004. Her er det bare angitt at G «Sitter nå på Kongsvinger. Står på Cipralex.». A har utover dette oversendt til Statens helsetilsyn én håndskrevet side som inneholder enkelte stikkord om faktiske forhold knyttet til Gs situasjon. Det foreligger dessuten en omfattende redegjørelse, som hevdes å være skrevet av G selv, med beskrivelse av hans personlige forhold.

Lagmannsretten finner at As journalføring ikke oppfyller kravene i helsepersonelloven § 40, heller ikke når journalnotatene sammenholdes med innholdet i hans erklæringer. Erklæringene har dessuten et uriktig innhold. Lagmannsretten viser blant annet til at det utover angivelsen av konsultasjonen 16. februar 2004 ikke foreligger noen angivelse av tidspunkt for eller innhold i konsultasjoner eller undersøkelser. Lagmannsretten finner bevist at det foreligger et forsettlig eller grovt uaktsomt brudd på kravene til journalføring i helsepersonelloven § 40 som kan straffes etter loven § 67, jf. tiltalen post VI.

Straffutmåling

De tiltalte domfelles for grov korrupsjon knyttet til tre personer for å ha skrevet uriktige lege- og psykologerklæringer mot betaling. De dømmes videre for overtredelser av straffeloven § 189 og § 166 samt helsepersonelloven. Disse overtredelsene knytter seg for A til de tre nevnte personene samt til ytterligere to personer. For Bs del knytter disse overtredelsene seg til to av de tre nevnte personene samt til ytterligere én person. B skal i tillegg dømmes for forsettlig overtredelse av ligningsloven § 12-1 nr. 1 a og b. Straffeloven § 62 første ledd kommer til anvendelse.

Når det gjelder de generelle utgangspunktene for fastsettelsen av straffen, har tingretten uttalt følgende:

> De tiltaltes utferdigelse av uriktige og villedende legeerklæringer og psykologuttalelser mot betaling for å søke å påvirke offentlige myndigheters beslutningsgrunnlag, er meget alvorlig. Saken har avdekket at dette har skjedd i en rekke tilfeller over flere år, og i forhold til forskjellige personer som har hatt økonomisk evne til å betale for å oppnå goder. I de fleste tilfellene har de tiltalte samarbeidet nært og benyttet en relativt fast framgangsmåte for å påvirke myndighetenes beslutningsgrunnlag.
>
> Som påpekt av Høyesterett i Rt-2001-227 (Statoilsaken) er korrupsjon en forbrytelse av sterk samfunnskadelig karakter. Det ble påpekt at det avhengighetsforhold som oppstår i forbindelse med korrupsjon, kan gi grobunn for utpressing og annen kriminalitet langt utover det som direkte ville følge av bestikkelsen. Det ble også påpekt at korrupsjonen foregår svært fordekt, med utvisning av stor oppfinnsomhet og liten oppdagelsesrisiko.
>
> Dette har også relevans i denne saken. Det er grunn til å bemerke at oppdagelsesrisikoen har vært relativt liten, noe de tiltalte har utnyttet. De tiltalte har i kraft av sine stillinger og fagekspertise i utgangspunktet hatt autoritet og nytt tillit hos beslutningstakerne hos politi/fengselsmyndigheter og domstoler. De fagligmedisinske vurderingene de tiltalte har foretatt i erklæringene, er vanskelig å overprøve for beslutningstakerne. Derfor vil de normalt uten nærmere overprøving bli lagt til grunn som et viktig premiss når den skjønnsmessige beslutningen om soningsutsettelse, soningslettelser og utsettelse av rettssaker skal treffes. Offentlige myndigheter er i stor grad avhengig av at det eksisterer et tillitsforhold mellom leger og psykologer som premissleverandører og offentlige myndigheter som beslutningstakere. Offentlige myndigheter må kunne stole på at det som er skrevet i erklæringene bygger på et korrekt grunnlag og at de helsemessige vurderingene er basert på et faglig forsvarlig skjønn. Det er vanskelig å ta forholdsregler for offentlige myndigheter mot at privatpraktiserende helsepersonell skriver uriktige legeerklæringer mot betaling. I stor grad er en avhengig av at vedkommende opptrer faglig forsvarlig og følger kravene i helsepersonelloven og profesjonsetiske retningslinjer i sin virksomhet.
>
> At oppdagelsesrisikoen i utgangspunktet er liten har også sammenheng med at det er liten sannsynlighet for at «pasientene» som har betalt for erklæringene for å oppnå et gode, vil forklare seg for politiet om forholdet og risikere straffansvar. De tiltalte og de straffedømte har en felles interesse i å holde forholdet skjult. I tillegg kommer at «pasientene» er tidligere straffedømte som i utgangspunktet har en svekket troverdighet. I denne sammenheng er det også grunn til å peke på at de straffedømte «pasientene» har vært i en sårbar situasjon. De har på ulike måter vært under stort press, og har gjort det de har kunnet for å oppnå fordeler i forhold til soning og utsettelse av rettssaker. Dette har de tiltalte utnyttet ved å henvise til

hverandre og kreve betaling for virksomheten. Uten DNs undersøkende journalistikk, er det ikke grunn til å tro at forholdene i tiltalen hadde blitt avdekket.

Det må på denne bakgrunn av allmennpreventive grunner reageres strengt mot den virksomheten de tiltalte har drevet. De tiltalte har begått et alvorlig tillitsbrudd overfor offentlige myndigheter. Virksomheten undergraver tilliten til rettsapparatet og straffehåndhevingen og representerer en trussel mot viktige rettsstats- og demokratiprinsipper som vår samfunn bygger på. Det skal være likhet for loven. Dersom det fester seg et inntrykk av at det er mulig å kjøpe seg fri fra plikter som er pålagt i lov og avgjørelser av offentlige myndigheter bare man har tilstrekkelige ressurser og kontakter, vil tilliten til rettsstaten bli undergravet. Dette er svært alvorlig og gir grunn til å markere at de tiltaltes virksomhet i de tilfellene denne saken gjelder, er helt uakseptabel.

Lagmannsretten slutter seg til disse vurderingene. Lagmannsretten legger samtidig til grunn at de tiltalte, i andre sammenhenger enn de handlingene de domfelles for, har utøvd en faglig virksomhet som har vært til nytte for de pasienter/klienter de har hatt til behandling.

Lagmannsretten bemerker at domfellelsen gjelder grov korrupsjon, jf. straffeloven § 276 b. Strafferammen etter denne bestemmelsen er 10 år. Lagmannsretten finner at den høye strafferammen må være av betydning for den konkrete fastsettelsen av straffen.

Forsvarerne har gjort gjeldende at vedtakelsen av straffebestemmelsene om korrupsjon i straffeloven § 276 a og § 276 b ikke gir grunnlag for noen heving av straffenivået for korrupsjonshandlinger sammenlignet med tidligere rettspraksis. Det er i denne sammenheng fremholdt at Høyesterett allerede har forskuttert den eventuelle straffeskjerpelsen som måtte være knyttet til de nye bestemmelsene. Det er vist til at Høyesterett i avgjørelsen i Rt-2001-227 ved straffutmålingen sterkt fremhevet de samme hensynene som ligger bak vedtakelsen av egne straffebestemmelser om korrupsjon. Lagmannsretten kan ikke slutte seg til en slik synsmåte. Straffutmålingen i saken omhandlet i Rt-2001-227 skjedde innenfor en strafferamme på 6 år for grov utroskap. Det kan ikke ses at forarbeidene til korrupsjonsbestemmelsene på noen måte gir uttrykk for at straffenivået i praksis allerede var tilstrekkelig strengt. Hevingen av strafferammen til 10 års fengsel må derfor medføre at korrupsjon etter lovendringen skal bedømmes strengere.

Handlingene i denne saken skiller seg fra typiske tilfeller av grov korrupsjon innenfor næringslivet ved at fordelene som er ytet, er pengebeløp av relativt begrenset størrelse, og ved at det ikke kan påpekes direkte *økonomiske* skadevirkninger av korrupsjonshandlingene. På den annen side er det som påpekt tale om meget alvorlige tillitsbrudd i forhold til offentlige myndigheter. Størrelsen av beløpene som er ytet, kan dermed ikke gi grunnlag for å bedømme de tiltaltes handlinger mildere enn mer tradisjonelle korrupsjonshandlinger.

Lagmannsretten finner ikke at tidsforløpet i saken kan tillegges vekt i formildende retning. Lagmannsrettens dom foreligger omkring tre år etter at etterforskningen ble innledet. Det fremstår ikke som noe urimelig tidsforbruk ut fra sakens omfang og kompleksitet. Handlingene domfellelsen gjelder, er begått i perioden 2002-2004 og kan således ikke anses som spesielt gamle.

Lagmannsretten kan heller ikke se at medieomtalen av saken kan tillegges vekt i formildende retning. Det følger av Høyesteretts praksis at medieomtale normalt ikke får vesentlig betydning for straffutmålingen. I dette tilfellet er situasjonen særegen ved at de tiltaltes handlinger ble avslørt gjennom artikkelen i Dagens Næringsliv. At innholdet i denne artikkelen har vært belastende for de tiltalte, kan ikke ha betydning ved straffutmålingen. Det er heller ikke dokumentert at den senere medieomtale var av et slikt omfang eller av en slik karakter at den kan tillegges vekt.

For B skal det tas i betraktning at han har erkjent overtredelsene av helsepersonelloven, jf. § straffeloven § 59 annet ledd. Erkjennelsen kom først ved innledningen av hovedforhandlingen i tingretten. Selv om den i noen grad har innebåret en forenkling ved behandlingen i lagmannsretten, kan erkjennelsen bare tillegges begrenset vekt.

Når det gjelder forholdet mellom de tiltalte, kan det på den ene siden fremheves at A har avgitt et større antall erklæringer, og de har også gjennomgående vært mer omfattende enn Bs erklæringer. På den annen side legger lagmannsretten til grunn at B i mange tilfeller har vært den mest aktive overfor de aktuelle pasientene i forbindelse med innkreving av betaling. Ved fastsettelsen av straffen for A må det legges vekt på at han samtidig idømmes rettighetstap, jf. nedenfor.

De tiltaltes personlige situasjon har vært og er meget forskjellig. B slet allerede før handlingene ble avslørt med alvorlige psykiske problemer, og disse problemene er senere forsterket. Han har, på et annet grunnlag enn

denne saken, fått inndratt sin autorisasjon fra Helsetilsynet. Han er ikke i arbeid, og selv om hans tilstand nå synes å være noe bedre enn under hovedforhandlingen i tingretten, fremstår han som en sterkt svekket person. A fremstår på sin side som generelt ressurssterk, og han har maktet å opprettholde sin private praksis som psykiater til tross for denne saken. Lagmannsretten kan imidlertid ikke se at de tiltaltes personlige situasjon kan tillegges vesentlig vekt ved straffutmålingen i en sak av denne karakter.

Domfellelsen av B gjelder også overtredelser av ligningsloven. Påtalemyndigheten har for disse forholdene påstått at det idømmes en bot på kr 100 000, subsidiært fengsel i 20 dager, og har i denne sammenheng vist til Rt-2005-129. Forsvareren har ikke hatt merknader til anvendelsen av bot eller botens størrelse. Lagmannsretten finner at B bør idømmes en bot i samsvar med påstanden.

Når det fastsettes bot for Bs overtredelser av ligningsloven, er lagmannsretten kommet til at fengselsstraffens lengde bør være den samme for de to tiltalte. Lagmannsretten finner, som tingretten, at straffen passende kan settes til fengsel i 2 år og 6 måneder.

Rettighetstap

Påtalemyndigheten har påstått at A i medhold av straffeloven § 29 for alltid fradømmes retten til å praktisere som psykiater og til å skrive erklæringer og attester som lege, men at dette ikke omfatter utskriving av sykemeldinger og resepter. For B er det ikke påstått rettighetstap i det han er allerede er fratatt autorisasjonen som psykolog.

Straffeloven § 29 er endret med virkning fra 1. januar 2006, men endringene er ikke av betydning for bedømmelsen av rettighetstapet i denne saken.

Rettighetstap kan idømmes når allmenne hensyn krever det. Samtidig er det et vesentlig utgangspunkt at rettighetstap er en streng straffereaksjon som må benyttes med varsomhet, jf. blant annet Rt-2004-24 avsnitt 11 og Ot.prp.nr.90 (2003-2004) side 454. As handlinger innebærer gjentatte og meget grove brudd på den tillit som kreves for en lege og psykiater. Lagmannsretten finner at allmenne hensyn gjør det nødvendig å frata ham retten til å utstede legeerklæringer og attester. Selv om handlingene han domfelles for gjelder erklæringer overfor strafferettsapparatet og domstolene, finner lagmannsretten at tilliten til A er svekket på en slik måte at rettighetstapet må gjelde legeerklæringer og attester generelt. Karakteren av handlingene og tillitsbruddet tilsier etter lagmannsrettens syn at rettighetstapet bør gjelde for alltid.

Lagmannsretten er samtidig kommet til at rettighetstapet bør begrenses til å gjelde utstedelse av erklæringer og ikke bør omfatte retten til å arbeide som psykiater. Retten viser til bevisførselen for lagmannsretten ikke gir holdepunkter for annet enn at A for de mange pasienter han har hatt under reell behandling, har utøvet sin virksomhet på en tilfredsstillende måte. Det han domfelles for, er å avgi erklæringer knyttet til pasienter som han ikke har hatt under noen reell behandling.

A har fremhevet at det rent faktisk vil være vanskelig å kunne fortsette som psykiater dersom han ikke har anledning til å utstede erklæringer. Ut fra de hensynene som er påpekt ovenfor, kan disse innvendingene ikke tillegges avgjørende vekt for omfanget av rettighetstapet. Lagmannsretten bemerker for øvrig at tap av retten til å utstede erklæringer og attester ikke kan anses å være til hinder for at han kan utstede helt kortfattede bekreftelser, for eksempel til trygdemyndighetene.

Inndragning

Påtalemyndigheten har påstått inndragning av utbytte de tiltalte har mottatt i forbindelse med erklæringene de har skrevet med til sammen kr 225 000, jf. straffeloven § 34. Dette beløpet inkluderer en betaling på kr 50 000 som påtalemyndigheten gjør gjeldende har funnet sted fra H. Lagmannsretten finner ikke at det er hevet over enhver rimelig tvil at det er skjedd en betaling fra H som innebærer utbytte fra en straffbar handling, jf. straffeloven § 34 første ledd første punktum. Denne delen av inndragningskravet tas således ikke til følge.

Den øvrige delen av inndragningskravet, kr 175 000, tilsvarer det beløpet lagmannsretten har funnet bevist at de tiltale samlet har mottatt som betaling for uriktige erklæringer, kr 130 000 fra C, kr 5 000 fra D, kr 20 000 fra E og kr 20 000 fra F. Lagmannsretten har således funnet det bevist at dette beløpet er utbytte av straffbare handlinger. Når det gjelder fordelingen av utbyttet mellom de tiltalte, finner lagmannsretten det sannsynlig at utbyttet er delt likt. Sannsynlighetsovervekt er i denne sammenheng tilstrekkelig, jf. straffeloven § 34 annet ledd annet punktum. Inndragningsbeløpet settes etter dette for hver av de tiltalte til kr 87 500.

I forbindelse med Bs overtredelse av ligningsloven, jf. tiltalen post VII og VIII, har påtalemyndigheten krevd inndragning for beregnet skatt av et inntektstillegg på kr 560 729 med tillegg av renter, til sammen kr 717 733, til dekning av erstatningskrav fra Oslo likningskontor.

Lagmannsretten legger til grunn at når B uriktig har oppgitt en V 75-gevinst på kr 1 036 000, har han samtidig unndratt inntekter minst tilsvarende dette beløpet fra beskatning. Dermed har han ved en straffbar handling oppnådd et utbytte tilsvarende spart skatt. Lagmannsretten kan ikke se at det foreligger grunnlag for inndragning basert på renter av beregnet skatt. Inndragningsbeløpet settes etter dette til kr 560 729. Inndragningen skjer til fordel for Oslo likningskontor, jf. straffeloven § 34, jf. § 37 d.

Saksomkostninger

Påtalemyndigheten har lagt ned påstand om at de tiltalte skal dekke saksomkostninger for tingretten og lagmannsretten med til sammen kr 50 000 for hver av dem.

Lagmannsretten finner som tingretten at hver av de tiltalte bør idømmes saksomkostninger for tingretten med kr 25 000. De legges til grunn at begge de tiltalte har tilstrekkelig betalingsevne.

Saksomkostninger for lagmannsretten kan ilegges dersom avgjørelsen går den siktede imot, jf. straffeprosessloven § 436 annet ledd. Behandlingen i lagmannsretten har ledet til at inndragningsbeløpene er satt noe ned. For A er rettighetstapet endret til hans gunst ved at det ikke omfatter retten til å praktisere som psykiater, men det er samtidig endret til hans ugunst ved at det er idømt rettighetstap for alltid. Lagmannsretten legger uansett til grunn at avgjørelsen når det gjelder vesentlige deler av ankene er gått de siktede imot, og at de tiltalte kan ilegges saksomkostninger for disse delene av saken. Disse omkostningene settes til kr 25 000 for hver av de tiltalte.

Dommen er enstemmig.

Domsslutning

1. *A, født 0.0.1948, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd, jf. annet ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a, straffeloven § 189 første straffalternativ, straffeloven § 166 første ledd, helsepersonelloven § 67, jf. § 4, § 15 og § 40, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 2 - to - år og 6 - seks - måneder.*
2. *B, f. 0.0.1948, dømmes for overtredelse av straffeloven § 276 b første ledd, jf. annet ledd, jf. § 276 a første ledd bokstav a, straffeloven § 189 første straffalternativ, straffeloven § 166 første ledd, helsepersonelloven § 67, jf. § 4, § 15 og § 40 og ligningsloven § 12-1 nr. 1 bokstav a og § 12-1 nr. 1 bokstav b, sammenholdt med straffeloven § 62 første ledd, til en straff av fengsel i 2 - to - år og 6 - seks - måneder, samt en bot på 100.000 - etthundretusen - kroner, subsidiært fengsel i 20 - tjue - dager.*
3. *A fratas i medhold av straffeloven § 29 for alltid retten til å skrive erklæringer, attester og lignende som lege, herunder ikke innbefattet sykemeldinger og resepter.*
4. *I medhold av straffeloven § 34 inndras 87.500 - åttisjutusenfemhundre - kroner fra A til fordel for statskassen.*
5. *I medhold av straffeloven § 34 inndras 87.500 - åttisjutusenfemhundre - kroner fra B til fordel for statskassen.*
6. *I medhold av straffeloven § 34, jf. § 37 d, inndras 560.729 - femhundreogsekstitusensjuhundreogtjueni - kroner fra B til fordel for Oslo likningskontor.*
7. *A dømmes til å betale sakens omkostninger for tingretten og lagmannsretten med 50.000 - femtitusen - kroner.*
8. *B dømmes til å betale sakens omkostninger for tingretten og lagmannsretten med 50.000 - femtitusen - kroner.*